

АКТУАР МОЛИЯ ВА БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ИЛМИЙ ЖУРНАЛИ

Vol. 4 Issue 01 | pp. 107-114 | ISSN: 2181-1865
Available online <https://finance.tsue.uz/index.php/afa>

HUDUDLARNI IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH MEKANIZMLARINI NAZARIY MASALALARI

Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbayevich
Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori,
Namangan muhandislik qurilish instituti dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada xududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishga erishish uchun tanlangan strategiyalarni shakllantirish mexanizmlari bo'yicha ma'lumotlar keltirilgan bo'lib, hamda ularni nazariy masalalari ko'rib chiqilgan va nazariy asoslangan ilmiy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: Hududiy rivojlanish, mintaqaviy siyosat, rivojlanish darajasi, strategiyalar, samaradorlik, axborot modellari, diagnostika, mintaqalar, mintaqaviy tabaqalanish, integral ko'rsatkichlar, senariy variantlarini, mintaqaviy va dinamik prognoz.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ВОПРОСЫ МЕХАНИЗМОВ ФОРМИРОВАНИЯ СТРАТЕГИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ

Муллабаев Бахтияржон Бултурбаевич
Наманганский инженерно-строительный институт

Аннотация: В статье представлена информация о механизмах формирования выбранных стратегий достижения социально-экономического развития регионов, а также рассмотрены их теоретические вопросы и разработаны теоретически обоснованные научные рекомендации.

Ключевые слова: Территориальное развитие, региональная политика, уровень развития, стратегии, эффективность, информационные модели, диагностика, регионы, региональная стратификация, интегральные индикаторы, сценарные варианты, региональный и динамический прогноз.

THEORETICAL ISSUES OF THE MECHANISMS OF FORMING THE STRATEGY OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGIONS

Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbayevich
Namangan Institute of Engineering and Construction

Abstract: This article presents information on the mechanisms of formation of selected strategies to achieve socio-economic development of the regions, as well as their theoretical issues are considered and theoretically based scientific recommendations are developed.

Key words: Territorial development, regional policy, level of development, strategies, efficiency, information models, diagnostics, regions, regional stratification, integrated indicators, scenario options, regional and dynamic forecast.

1. KIRISH

Bugunki kundagi global o'zgarishlar davri, ko'plab mamlakatlar o'rtasidagi ziddiyatli munosabatlarni chuqurlashuvi, yangi texnologik ukladlarga o'tish davrini kelganligi, innovatsion va raqamli iqtisodiyotga o'tish davrini kelganligi o'z navbatida mamlakatda yangi mintaqaviy siyosatni amalga oshirishni taqazo etmoqda. Shu bilan birga mintqaviy rivojlanish darajalarini yaqinlashtirish, iqtisodiy o'sish sur'atlarini pandemiyadan oldingi davrga qaytarish masalalarini mavjudligi kabilar ham samarali mintaqaviy siyosat dasturlarini qayta ishlash, dunyo iqtisodiyotidagi yangi xavf-xatarlarni oldini olish, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan inqirozlarni chetlab o'tish va ular ta'sirini yumshatish orqali iqtisodiyotda yangi mintaqaviy siyosat yurgizish bosqichini boshlash kerakligi anglab etildi.

Mavjud tizimli muammolarning ahamiyati hamda mamlakatimizda mavjud vaqt, moddiy va moliyaviy resurslarning cheklanganligini hisobga olgan holda, mintaqaviy iqtisodiy siyosatni (MIS) ishlab chiqish zarur. iqtisodiy siyosat chora-tadbirlari yordamida erishiladigan maqsad va vazifalarni, shuningdek, buning uchun samarali foydalanish vositalarini aniq anglash asosida amalga oshirilishi kerak. Bu mintaqaviy siyosatni ishlab chiqish va amalga oshirishda davlat, jamiyat, biznesning rolini qayta ko'rib chiqishni, shuningdek, nafaqat biznes va kundalik hayotga ta'sir qiladigan "raqamli inqilob" bilan bog'liq bo'lgan yangi imkoniyatlardan foydalanishni talab qiladi.

2. MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAXLILI

Iqtisodiy siyosatni amalga oshirish ob'ekti milliy iqtisodiyot bo'lib, unda kuzatilayotgan va bashorat qilingan o'zgarishlar MISni o'zgartirish uchun asos bo'ladi. Shu munosabat bilan o'rganish davomida bir qator mutaxassislarning ilmiy natijalari o'rganildi (Ajemoglu D., Baranov A.O., Bell D., Bobkov V.N., Bodrunov S.D., Glazyev S.Yu., Galbrayt J.K., Dyatlov S.A., Juravleva. G.P., Kirdina S.G., Kleiner G.B., Leyn D., Miropolskiy D.Yu., Plotnikov V.A., Polterovich V.M., Popov A .I., Reinert E.S., Ryazanov V.T., Robinson J.A., Sukharev O.S.A., Sukharev O.S.A., Uilyamson K.A. , Shvab K. va boshqalar), ularning asarlarida iqtisodiy o'sish, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, milliy iqtisodiyotni tarkibiy tuzish, davlat iqtisodiy siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirishning nazariy va uslubiy asoslarini ishlab chiqish, mintaqaviy iqtisodiy nazariyalarning nazariy va uslubiy qoidalarida aks ettirilgan, shuningdek, iqtisodiyot va iqtisodiy siyosatni modernizatsiya qilishning asosiy kontseptual yondashuvlari qayta chiqish asnosida tadqiqotining asosiy nazariy asoslari shakllantirildi.

3. TADQIQOT METODOLOGIYASI

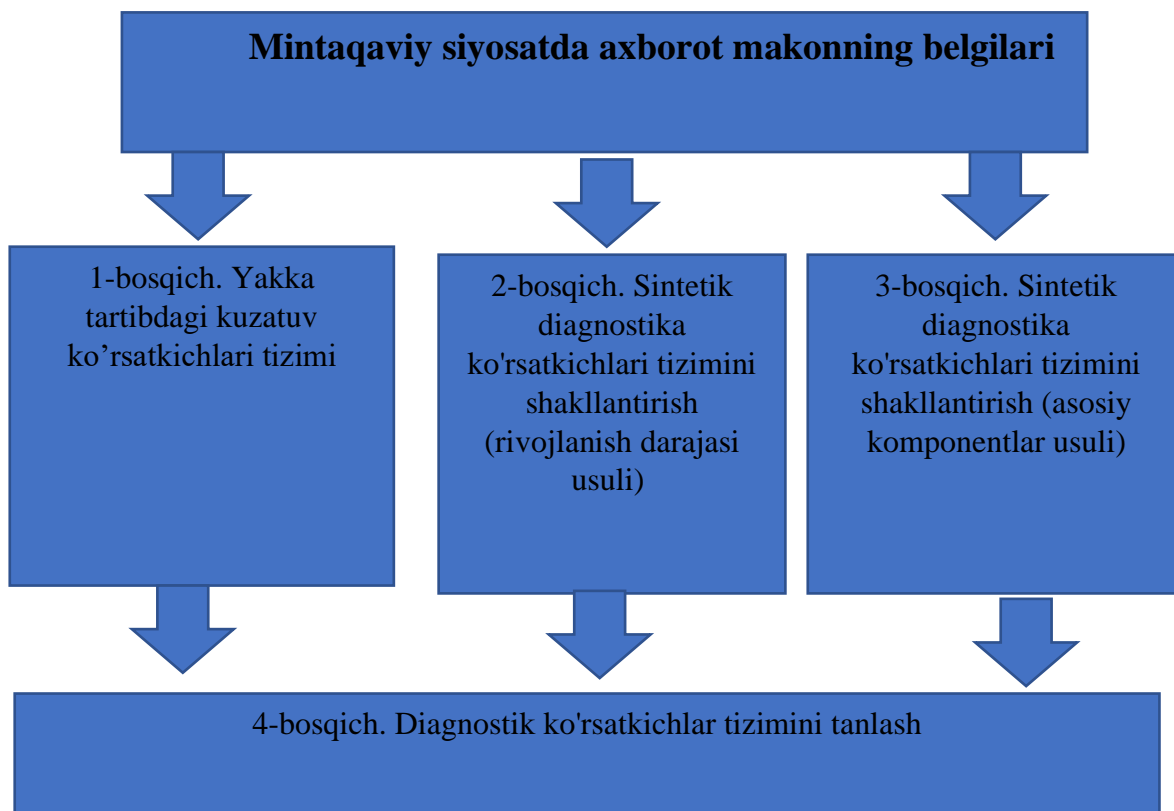
Olib borilgan izlanishlar natijasida mamlakat hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash uchun zarur strategiyalarni ishlab chiqish uchun zarur bo'ladigan mexanizmlar ko'rib chiqilgan, ularga oid nazariy masalalar ko'rilgan, mintaqaviy siyosatni yuritish uchun zarur bo'ladigan axborotlar tizimi keltirilgan va mintaqaviy innovasion rivojlanish yo'nalishlari ishlab chiqilgan, hamda mintaqaviy siyosat uchun zarur ssenariy variantlarini tanlash metodologiyasi qayta ishlangan bo'lib, hududlar rivojlanishini ta'minlash orqali tanlangan strategiyalar hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasini yuqori sur'atlarini ta'minladi.

4. TAXLIL VA NATIJALAR

Hududiy rivojlanishning hozirgi tendentsiyalari muvozanatsiz mintaqaviy siyosatni bilan tavsiflanadi. Bu byudjet tizimi barqarorligining pasayishi, ijtimoiy ziddiyatlarning kuchayishi va iqtisodiy makonning mumkin bo'lgan parchalanishi bilan bog'liq bo'lgan butun iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga tahdidlarning butun majmuasini keltirib chiqaradi. Hozirgi sharoitda hududlarning rivojlanish darajalaridagi tafovutning ortib borishi tahdidini tenglashtirish asosan nomutanosiblikni bartaraf etishga, mintaqalararo tabaqalanishni shunday darajaga tushirishga qaratilgan muvozanatli mintaqaviy siyosatda strategiyasini shakllantirish mexanizmining samaradorligi bilan belgilanadi. ham alohida hududlarning, ham butun iqtisodiyotning barqaror ishlashi uchun xavfsiz.

Yuqorida aytib o'tilganidek, mintaqa murakkab dinamik ijtimoiy-iqtisodiy tizim bo'lib, uning holatini baholash hayotning turli sohalarini tavsiflovchi ko'plab ko'rsatkichlar yordamida amalga oshirilishi kerak. Fundamental rivojlanish omillari dinamikasidagi o'zgarishlar, tashqi iqtisodiy sharoitlar, mintaqaviy tashkiliy tuzilma yangi rivojlanish tamoyillarini ishlab chiqish zarurligiga olib keldi. Mintaqaviy siyosat darajasini baholashga yondashuvlar, mintaqalaridagi rivojlanish tendentsiyalarini retrospektiv tahlil qilishda ma'lumotlar tarkibidagi ma'lum bir nomuvofiqlik, ilgari sanab o'tilgan to'liqlik, foydalanish mumkinligi, ishonchliligi, axborot mazmuni kabi asosiy talablar bilan bir qatorda hisobga olish zarurligini oldindan belgilab berdi. shakllangan ko'rsatkichlar tizimi, taqqoslash talablari, mintaqaviy va vaqtni kengaytirish imkoniyati Mintaqaviy differentsiatsiya deganda alohida hududlarning iqtisodiy ko'rsatkichlari yoki ularning yig'indisi bo'yicha sifat jihatidan har xil guruhlariga bo'linish tushuniladi.

Mintaqaviy assimetriya hududlarning rivojlanish darajalarida simmetriyaning yo'qligi sifatida talqin qilinadi (xususan, assimetriya simmetriya markaziga yoki o'qiga nisbatan siljishda namoyon bo'ladi). Mintaqaviy nomutanosibliklar deganda hududlarning rivojlanish darajalari o'rtasidagi nisbat tushuniladi, bu sifat jihatidan tafovutni ko'rsatadi. Mintaqaviy qutblanish - son jihatdan o'lchanadigan va mintaqalarning o'z faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari, shuningdek, mintaqaviy siyosat tamoyillarini amalga oshirish darajasi bilan bog'liq bo'lgan hududlarning rivojlanish darajalaridagi farqlar tushuniladi. Hududlarning assimetrik yoki qutblangan rivojlanishining asosiy oqibatlari iqtisodiy makonning parchalanishining kuchayishi, iqtisodiyotning stressga chidamliligining pasayishiga olib keladi.

1-rasm. Mintaqaviy siyosatni axborot bilan ta'minlash tizimi¹

Ushbu texnikani amalga oshirish natijasi quyidagi diagnostik xususiyatlarga ega bo'lgan mintaqaviy siyosat ko'rsatkichlari tizimidir o'zaro bog'liq bo'lmagan yoki bir-biri bilan zaif bog'langan, bu ma'lumotlarning takrorlanishini bartaraf etadi; ularning kichik guruhlaridagi belgilar bilan kuchli bog'liqlik, ya'ni. guruhning axborot yukini ko'tarish; hududiy tizimlar faoliyatining turli tomonlarini aks ettiruvchi sifat ko'rsatkichlaridir. Ushbu modul mintaqaviy siyosatni notekisligi darajasining federal okrug darajasida ham, umuman iqtisodiyot darajasida ham iqtisodiy o'sish sur'atlariga ta'sirini baholaydi. Mintaqaviy rivojlanishning ma'lum bir notekisligi hududlarning tabaqalashtirilgan rivojlanish salohiyati bilan bog'liq ob'ektiv omil hisoblanadi. Muayyan chegaralar doirasida bu omil hududlar o'rtasida raqobatning kuchayishi va innovatsion rivojlanish modelini qo'llab-quvvatlash uchun rag'batlarning shakllanishi tufayli iqtisodiy rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, uning xavfsiz chegarasining mintaqalararo tabaqalanish darajasidan oshib ketishi bir qator salbiy oqibatlarga olib keladi, masalan: ijtimoiy keskinlikning kuchayishi, mintaqalararo aloqalarning uzilishi, byudjet tizimlari barqarorligining pasayishi va: natijada ham alohida hududlarning, ham umuman iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga tahdid solidi.

Mintaqalararo tabaqalanish ko'rsatkichlari institutsional omil sifatida ko'rib chiqiladi, chunki mintaqalararo tabaqalanish mintaqaviy siyosat orqali tartibga solish mexanizmlarini aks ettiradi, ular mintaqaviy qutblanishni bashorat qilish va hududlarning

¹ Muallif ishlanmasi

hududiy bog'liqligini oshirish bilan bog'liq yondashuvlarni va tenglashtirish bilan bog'liq yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Hududlarning notekis rivojlanishi ob'ektiv omil hisoblanadi. Bu omil ma'lum chegaralarda hududlar o'rtasida raqobat kuchayishi va resurslardan samaraliroq foydalanish hisobiga iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, agar mintaqalararo tabaqalanish darajasi o'zining kritik chegarasidan oshsa, bu umuman iqtisodiy o'sish sur'atlarining pasayishiga olib keladi. Bu ish haqining sezilarli darajada farqlanishi, ijtimoiy keskinlikning o'sishi tufayli mehnat motivatsiyasining zaiflashishi bilan bog'liq; investitsiya resurslarini taqsimlashdagi nosimmetrikliklar, ular asosan yuqori darajada rivojlangan hududlarda jamlangan bo'lib, bu hududlarda investitsiyalar taqchilligiga va kapital unumdorligining pasayishiga olib keladi.

Yuqoridagi tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, mintaaviy siyosatning asosiy omillaridan biri ishlab chiqarish potentsiali omili, sanoat ishlab chiqarishining rivojlanish darajasi bo'lib, uning halokatli ta'sirini kamaytirish kontekstida ko'rib chiqilishi kerak bo'ladi. Asosiy fondlarning eskirish darajasi, hududlarni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishi bo'lgan iqtisodiyot tarmoqlariga investitsiyalarning kirib kelishi uchun qulay investitsiya muhitini yaratish, innovatsion loyihalarni amalga oshiruvchi korxonalarni rivojlantirishni rag'batlantirish, yuqori qo'shimcha qiymatga ega bo'lgan import o'rnini bosuvchi ishlab chiqarishlarni rivojlantirish bu mintaqaviy iqtisodiy siyosatning asosiy maqsadlaridandir.

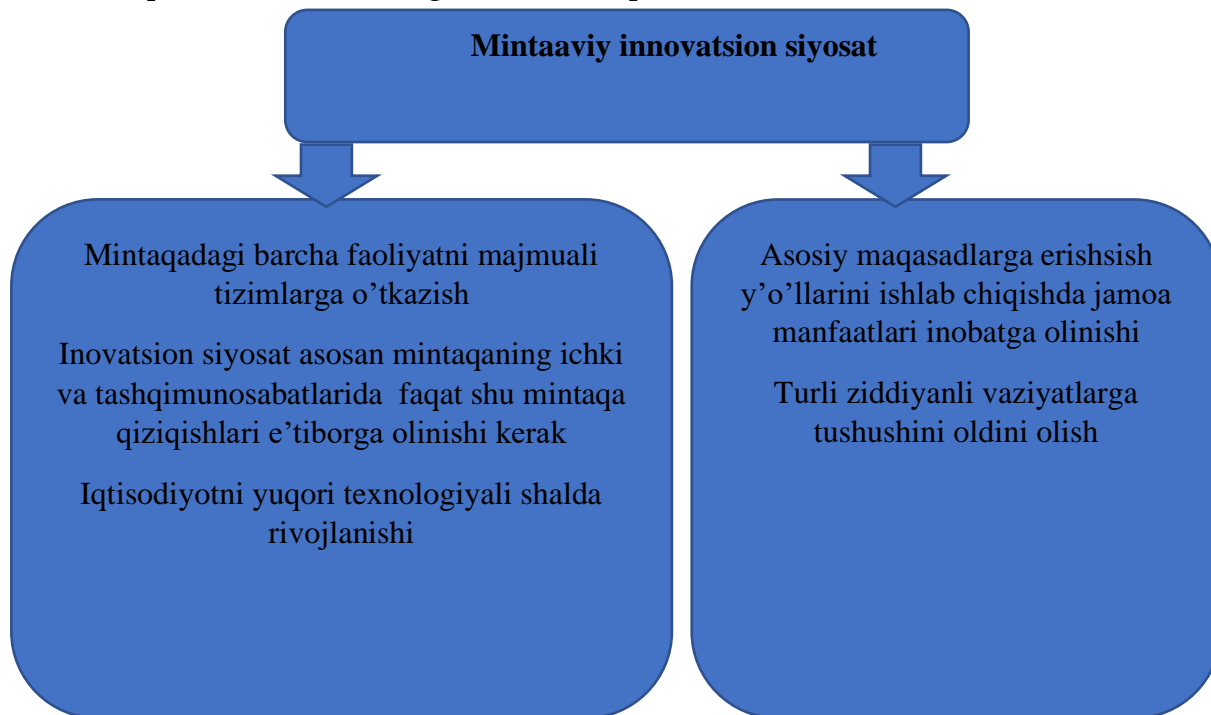
Mintaqaviy siyosat tanlab olishda bir necha senariy variantlarini shakllantirish uchun taklif etilayotgan metodologiya quyidagi asosiy bosqichlarni o'z ichiga oladi:

Bosqich 1. Investitsion oqimlarni taqsimlashning turli xil variantlariga mos keladigan mintaqaviy tizimning holatlari to'plami tushuniladi. Bu bosqichning mazmuni rivojlanishning belgilangan qonuniyatlarini hisobga olgan holda hududlar YaHMning mintaqaviy va dinamik prognozini ishlab chiqishdan iborat. Mintaqaning resurslardan foydalanish samaradorligini hisobga olgan holda investitsiya oqimlarini taqsimlash uchun qiymatlar, mintaqadagi iqtisodiy faoliyatning turli sohalarida resurslar unumdorligini tabaqalashtirilgan. Ushbu bosqichning natijasi asosiy kapitalga investitsiyalarning mintaqaviy va dinamik prognozlari, iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha YaMM, mintaqalar YaHM bo'lib, mamlakatning muvozanatli rivojlanishini resurslar bilan ta'minlashni baholash imkonini beradi.

2-bosqich. Yuqorida ta'kidlanganidek, hududiy investitsiya siyosatining ustuvor yo'nalishi innovatsion loyihalarni amalga oshiruvchi va yuqori qo'shimcha qiymatli mahsulotlar ishlab chiqaruvchi korxonalarda investitsiya faolligini oshirishdan iborat bo'lganligi sababli, investitsiya siyosati parametrlarini tuzatish iqtisodiyotning turli sohalarida resurslar samaradorligini tahlil qilishga asoslanadi. faoliyat. Resurs unumdorligini o'rganish vositasi sifatida panel ma'lumotlarida ishlab chiqarish funksiyalarining o'rtacha, marjinal kapital unumdorligi, kapitalning elastikligi kabi xususiyatlari ko'rib chiqildi.

M. V.Titova[3] mintaqaviy innovatsion siyosat mazmuniga ikkita asosiy yondashuvni belgilaydi va ular asosida mintaqaviy innovatsion siyosat ta'rifini "mintaqada manfaatdor guruhlar tomonidan qabul qilingan va o'zaro kelishilgan innovatsiyalarning maqsadlari va ustuvor yo'nalishlari majmui" sifatida shakllantiradi.

Bilimga asoslangan iqtisodiyotning o'ziga xos xususiyatlariga ega bo'lgan mintaqaviy innovatsion quyi tizimni shakllantirishga qaratilgan maxsus usullar va vositalar majmuasini kompleks va izchil amalga oshirish orqali erishish mumkin.

2-rasm. Mintaqada innovatsion siyosatning y'o'nalishlari²

Mintaqaviy rivojlanishning zamonaviy davlat siyosati maqsadlarni belgilash, prognozlash, rejalashtirish va dasturlash doirasida federal darajada ishlab chiqilgan strategik rejalashtirish hujjatlarida belgilangan mamlakatning strategik milliy ustuvorliklarini hisobga olgan holda amalga oshiriladi.

Shu bilan birga, mamlakat hududlarini 2030 yilgacha bo'lgan davrda uzoq muddatli ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish dasturlarida mamlakatning iqtisodiy rivojlanishining innovatsion ijtimoiy yo'naltirilgan turiga o'tish vektori belgilab qo'yilgan. Hududiy rivojlanishni strategik boshqarish tizimini mustahkamlash, hududiy rivojlanish va ishlab chiqaruvchi kuchlarni taqsimlashning murakkabligi va muvozanatini oshirish, viloyat va shahar hokimiyatlari majburiyatlari va ularning moliyaviy imkoniyatlari o'rtasidagi muvozanatni oshirish. Mintaqaviy rivojlanish davlat siyosatining tavsiflangan xususiyatlari mintaqaviy rivojlanishning ustuvor yo'nalishlarini belgilashda innovatsion komponentning muhimligini, innovatsion siyosatini shakllantirishda ularni o'zaro muvofiqlashtirish zarurligini ta'kidlaydi.

Innovatsion rivojlanish strategiyasi innovatsion rivojlanishga investitsiya kiritayotgan hududlarni qo'llab-quvvatlash yo'nalishi bo'yicha davlatning ijtimoiy-iqtisodiy siyosatini amalga oshirishning ustuvorligini belgilaydi, bu mamlakatning sub'ektlari rivojlanayotgan innovatsion siyosati doirasida aks ettirilishi kerak. Strategiyada manfaatdor ilmiy va ta'lim tashkilotlari, korxonalar va rivojlanish institutlarini jalb qilgan holda innovatsion infratuzilmani yaratish bo'yicha sa'y-harakatlarni muvofiqlashtirish,

² Muallif ishlanmasi

innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirish, innovatsion tadbirkorlik subyektlarining o'zaro hamkorligini takomillashtirishga qaratilgan innovatsion rivojlanishning hududiy strategiyalari va dasturlarini ishlab chiqish vazifasi belgilangan. Innovatsion-tadqiqot va o'quv markazlarining mavjud tarkibiy qismlariga, innovatsion faoliyatni moliyalashtirish infratuzilmasiga va innovatsion kompaniyalarga ega bo'lgan hududiy boshqarmalar. Mintaqaviy rivojlanish strategiyasi, shuningdek, mintaqaviy darajadagi innovatsion siyosatning izchilligini ta'minlaydigan mexanizmlar majmuasini belgilaydi.

Mintaqaviy innovatsion siyosatni kuchaytirishga e'tibor qaratgan holda mamlakatning mintaqaviy rivojlanish istiqbollarini ko'rib chiqilayotganda, uni shakllantirishda maqsadni belgilash sifatiga alohida o'rin beriladi. Iqtisodiy siyosatda maqsadni belgilash uzoq vaqtdan beri tashqi iqtisodiy nazariya va amaliyotning, jumladan Nobel mukofoti laureatlari R.Frisham va J.Tinbergenlarning faoliyatining diqqat markazida bo'lib kelgan.

L.S.Shexovtseva[4] "Hududni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning strategik maqsadlarini belgilash bu strategik maqsadlarni ularning mazmuni, o'lchovlari va miqdoriy qiymatlari bo'yicha ishlab chiqish, muvofiqlashtirish va tanlashning tizimli jarayonidir" deb ta'kidlagan holda, ta'kidlaymizki, zamonaviy qonunchilikda strategik rejalashtirish. Mamlakatni barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi muammolarini hal qilishga va milliy xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan maqsadlarni belgilash, prognozlash, rejalashtirish va dasturlash bo'yicha strategik rejalashtirish ishtirokchilarining faoliyatidir. Shunday qilib, zamonaviy qonunchilikda strategik rejalashtirish samaradorligi va davlatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining barqarorligi o'rtasida yaqin bog'liqlik mavjud.

"Barqaror rivojlanish" kontseptsiyasining ko'p talqin qilinishiga qaramay, umumlashtirib aytish mumkinki, bu atama ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar jarayonini nazarda tutadi, unda tabiiy resurslardan foydalanish, ekologik muvozanatga rioya qilish, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jarayonlari o'z ifodasini topadi. rivojlantirish, shuningdek, uzluksiz institutsional o'zgarishlar muvofiqlashtirilib, uzoq muddatli manfaatlarining amalga oshirilishini ta'minlaydi. Barqaror rivojlanishga o'tish bo'yicha hududiy dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirish doirasida sub'yektlarning manfaatlarini muvozanatini saqlagan holda mamlakat iqtisodiyotining samarali mintaqaviy tuzilmasini shakllantirishni, shuningdek, ularni davlat siyosati bilan yanada integratsiyalashtirishni nazarda tutadi. Shunday qilib, innovatsion siyosat doirasida hududlarning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash mexanizmlari va rivojlanishning ustuvor yo'nalishlari o'rtasidagi bog'liqlik ta'minlanishi kerak. Hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining barqarorligini ta'minlashning turli yondashuvlari taqdim etilgan.

5. XULOSA VA TAKLIFLAR

Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, mintaqaviy barqaror rivojlanish va mamlakatning uzoq muddatli istiqbolda raqobatbardoshligini saqlab qolish ko'proq resurs imkoniyatlaridan ko'ra innovatsiyalar salohiyatiga bog'liq. Shu bilan birga, mamlakat iqtisodiyotidagi qutblangan rivojlanishi sharoitida ularni markaz tomonidan qo'llab-quvvatlash istiqbollari to'g'ridan-to'g'ri ishlab chiqilayotgan strategiyaning samaradorligiga bog'liq bo'lib, mmtaqalarni jadal rivojlantirish orqali aholi punktlarining raqobatbardosh ustunliklarini amalga oshirishga asoslangan nintaqa raqobatbardoshligini

o'shinishdir. M.Porter[5] ta'kidladi: "...Bu mavzu bo'yicha barcha munozaralar, munozaralar va nashrlarga qaramay, ayrim mamlakatlarning raqobatbardoshligi yoki raqobatbardoshligini tushuntirib beradigan ishonchli nazariya haligacha mavjud emas. Bundan tashqari, alohida mamlakatlarga nisbatan "raqobatbardoshlik" atamasining umumiy qabul qilingan ta'rifi ham mavjud emas" degan fikrni taqdim etdi. Ilmiy tadqiqotlar va mintaqa iqtisodiyotining raqobatbardoshligini boshqarish amaliyoti sohasidagi vaziyatni juda aniq aks ettiradi. Mintaqaning raqobatbardoshligi kontseptsiyasi mahalliy iqtisodiy adabiyotlarda ham faol ishlab chiqilgan bo'lib, ko'pincha "mintaqaning va uning alohida ishlab chiqaruvchilarining ichki va tashqi bozordagi iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va boshqa omillar tufayli ko'rsatkichlar orqali aks ettirilgan mavqei" sifatida ta'riflanadi. Bu holatni va uning dinamikasini adekvat tavsiflovchi (ko'rsatkichlar). O'z navbatida, hududiy innovatsion siyosatning samaradorligi innovatsion va investitsiya jarayonlarini faollashtirishni ta'minlovchi omillarning kombinatsiyasiga bog'liq bo'ladi. Mamlakatni geografik mazmundagi ichki siyosatini mintaqaviy siyosat shaklida qabul qilish ma'qulroq. Davlatning ichki siyosatini xududiy siyosat darajasida talqin qilish ba'zan inson ongida tushunmovchiliklarni, no'to'g'ri xulosalarni keltirib chiqadi. Davlatning iqtisodiy isloxlarni amalga oshirishdagi roli, ayrim xo'jalik tarmoqlarining o'tish davridagi bevosita uning qaramog'ida qolish bilan asoslanadi. Davlatni strategic vazifalari, xalqaro munosabatlar va ichki mintaqaviy siyosatni amalga oshiradi, shu bilan birga o'tish davrida ishlab chiqarish kuchlarini rivojlantirish va joylashtirishda ba'zi bir kamchiliklarga yo'qo'yich xavfi tug'ilishi mumkin bo'ladi.

Birinchi, hududlar erkinliklar berilishi oqibatida xo'jaliklar o'z xolicha rivojlanish y'o'liga o'tadi, nazoratsiz rivojlanadi, mintaqaviy iqtisodiyotni milliy iqtisodiyotga muvofiq kelmasligi kuzatiladi.

Ikkinchi, hududiy mehnat taqsimotini yaxshi boshqarmaslik oqibatida mintaqalarda iqtisodiyot samaradorligi pasayadi.

Uchinchi, mintaqalarda integratsiya jarayonlarini rivojlanmaslik xavfi yuzaga keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Жамбю, М. Иерархический кластерный анализ и соответствия / М. Жамбю. – М.: Финансы и статистика, 1988. – 342 с.
2. Дубров, А. М. Многомерные статистические методы / А. М. Дубров, В. С. Мхитарян, Л. И. Трошин. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 350 с.
3. Титова М. В. Формирование и реализация региональной инновационной политики в условиях экономики знаний : автореф. дис. ... канд. эконом. наук. Юго-Западный государственный университет. – Курск, 2016. – С. 11.
4. Шеховцева Л. С. Организационная концепция стратегического целеполагания развития региона // Вестник Балтийского федерального университета им. И. Канта. Серия «Гуманитарные и общественные науки». – 2007. – № 5. – С. 34.
5. Портер М. Конкурентные преимущества стран // Вехи экономической мысли. Т. 6. Международная экономика. – М., 2006. – 720 с.

Copyright: © 2024 by the authors. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-4.0 International License (CC - BY 4.0)

